

Príbeh jedného experimentu

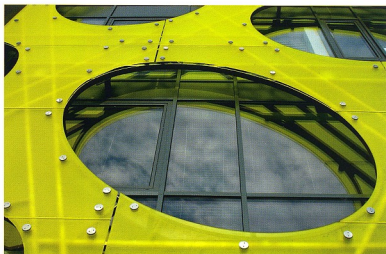
Experiment v slovenskej architektúre je naozaj veľmi ojedinelým javom. O jeho potrebe a o hľadaní špecifických riešení sa stále teoretizuje, ale keď príde na lámanie chleba, niet toho, kto by to zaplatil. Po počiatočnom nadšení sa nakoniec takmer každý investor rozhodne pre sériové prvky. To však neplatilo v prípade výstavby nového polyfunkčného objektu Cheese House na Mostnej ulici v Nitre. Na mieste stavebnej prieluky vyrástla budova, ktorá už zďaleka zaujme svojším a pritom nevtieravým dizajnom. Nevšedná fasáda, pripomínajúca ementál, je výsledkom množstva odborných testov, ktoré preverili aplikáciu satinovaného plexiglasu ako exteriérovej ľahkej fasády. Realizácia potvrdila známe príslovie – pokiaľ je vôľa, tak existuje aj cesta. Dielo určite výrazne prispieva k posúvaniu hraníc súčasnej slovenskej architektúry.

Boj o diery

Výstavbe polyfunkčného domu na Mostnej ulici predchádzala vyzvaná architektonická súťaž. Spomedzi šiestich návrhov si investor vybral osobitý, abstraktný dizajn dvojvrstvovej fasády. Vonkajšia vrstva, ktorá nápadne pripomínala ementál, však neostala dlho bez odozvy. Prvé problémy sa vynorili po prerokovaní konceptu s pamiatkarmi, ktorí sa v tejto časti mesta bránili akémukoľvek použitiu krivky v architektúre. Požiadavka znela jasne: architektúra musí mať čitateľné, pravouhlé členenie fasády, aby korešpondovala s historickým rázom mestskej zóny. Spolu so začiatkom archeologických prác na parcele však svitla šanca zrealizovať pôvodný zámer architektov. Archeológovia totiž v zemi objavili sériu antropogénnych jám zo 17. storočia, v ktorých sa kedysi spracovávala koža. Rozloženie ako aj tvar jám sa nápadne podobal na pamiatkarmi zavrhnutý koncept „deravej“ fasády. A bolo rozhodnuté. Návrh fasády nadobudol zmysel a mohlo sa začať s jej detailným rozpracovaním.

Hľadal sa materiál

Pôvodný architektonický zámer počítal s dvojitou fasádou. Jej predsadená časť mala mať nepriestvitný charakter – z MAX dosák. Avšak, aby sa splnila požiadavka pamiatkarov na zreteľnosť pravouhlého členenia vnútornej fasády, architekti hľadali iné spôsoby jej stvárnenia. Vnútorná fasáda je zasklená, pravouhlý charakter vytvára ocelový systém JANSEN. „Pri návrhu vonkajšej fasády sme zvažovali viaceré alternatív priesvitných materiálov – od siete, plátna cez ľahokov až po sklo. Nakoniec sme sa rozhodli vyskúšať doteraz v exteriéri nie veľmi aplikovaný satinovaný plexiglas, pretože vynikal viacerými technickými vlastnosťami – pružnosťou a prijateľnou hmotnosťou. Devízou, ktorá presvedčila, bola vysoká citlivosť materiálu na svetlo a s ňou spojená premenlivosť podľa intenzity slnečného žiarenia – v tieni nadobúda charakter pevného, jednoliateho celku, na slnku sa mení na priesvitnú sieť, ktorá priznáva všetky tvrsty pod sebou. Táto vlastnosť bola pre projekt ideálnym riešením,“ vysvetľuje Viktor Šabik, jeden z autorov projektu. V Európe sa podobný materiál použil na zastrešenie olympijského štadióna v Mníchove a ako fasáda na budove Blob – Friendly alien od architekta Petra Cooka – aj keď na inom princípe. Ale stavbu možno považovať za tiaľ za jedinú rozsiahlu realizáciu s týmto materiálom v exteriéri. „Navyše s riešením súhlasili pamiatkari aj investor,“ dodáva architekt.

Polyfunkčný dom Cheese House

Miesto / Site: Nitra, Mostná ulica
 Investor: Domea, s. r. o.
 Autori / Authors: Barak architekti – Ing. arch. Viktor Šabik, Ing. Marek Šumichrast
 Spolupráca / Cooperation:
 Ing. arch. Martin Dulík;
 Ing. Peter Starovič;
 Ing. Jiří Zlámal;
 doc. Ing. Alexander Tesák, PhD., DrSc.;
 prof. Ing. Emília Juhsová, PhD., DrSc.

Generálny dodávateľ / General supplier:

Vachut, s. r. o.

Statika / Statics: Ing. Alojz Bojda

Plocha pozemku / Plot area:

343,15 m²

Úžitková plocha / Usable area:

1 412,46 m²

Zastavaná plocha / Built-up area:

338,6 m²

Začiatok výstavby / Beginning of construction:

04/2007

Dokončenie stavby / Completion of construction:

01/2009

Stavebné náklady / Construction costs:

1,29 mil. € (38,86 mil. SK)

Náklady na m² / Cost per square meter:

913 € (27 505 SK)

Testy zaťaženia

„Problémy však nastali so samotnou realizáciou fasády, pretože výrobca satinovaného PMMA odmietol garantovať bezpečnosť bodového kotvenia nami navrhutej vonkajšej – predsadenej – perforovanej fasády. Ťažkosť spôsobovala najmä vysoká rozťažnosť materiálu, a slabá odolnosť bodového kotvenia proti klimatickým vplyvom a zaťaženiu vetrom. Materiál sme približne jeden mesiac testovali vo veternom tuneli na SAV v Bratislave. Počas testov sa skúmal vyrobený fragment fasády v mierke 1 : 1 s navrhnutým detailom ukotvenia, na rozličných stupňoch zaťaženia – až po rýchlosť vetra 150 km/h. Sú-

časne s testami sa vyvíjal aj spôsob ukotvenia, veľkosť a materiál kotviacich telies,“ dokumentuje zrod fasády Viktor Šabik. Nosný raster pozostáva z antikorových horizontálnych a diagonálnych prvkov. Bol zhotovený ako celok a ukotvený do špeciálnych konzol, 40 cm od vnútornej fasády. Nasledovala montáž kotviaceho systému a gumových silentblokov na nosnú konštrukciu. Ako posledné sa osádzali ple-xiglasové moduly, ktoré sa fixovali do silikónových lôžok. Montáž fasády trvala štyri dni.

Miriám Turancová
 Foto: Dano Veselský

The course of one experiment

In Slovak architecture, experimentation is a rare thing indeed. Theorizing over its need and the searching for specific solutions goes on and on, but in the final analysis, there is no-one willing to underwrite risk. After their initial enthusiasm, investors almost always opt for serial elements. This however does not apply in the case of the Cheese House on Mostna street in Nitra. In the place of a vacant building-site has appeared a building which is engaging due to its individual yet unobtrusive design. Its uncommon façade, reminiscent of emmental cheese is the result of a battery of professional tests to approve the application of satiny plexiglass as light external cladding. Its execution calls to mind the well-known expression – where there's a will there's a way. Certainly this work is a significant contribution to shifting the boundaries of Slovak modern architecture.